

Cuprins

Capitolul I. Aspecte introductive	1
<i>Secțiunea 1. Despre succesiuni în general</i>	1
§1. Sediul legal	2
§2. Definiție	2
§3. Terminologie	3
§4. Tipuri de succesiuni	4
§5. Caracterile juridice ale transmisiunii succesorală	5
<i>Secțiunea a 2-a. Deschiderea succesiunii</i>	6
§1. Data deschiderii succesiunii	6
§2. Locul deschiderii succesiunii	9
Capitolul II. Condițiile generale ale dreptului de a moșteni	11
<i>Secțiunea 1. Capacitatea succesorală</i>	11
<i>Secțiunea a 2-a. Vocația succesorală</i>	14
<i>Secțiunea a 3-a. Nedemnitățile succesorală</i>	16
§1. Sediul legal	16
§2. Fundament	17
§3. Sferă de aplicare	18
§4. Formele nedemnității succesorală	18
4.1. Nedemnitățile de drept	19
4.2. Nedemnitățile judiciare	23
§5. Efectele nedemnității succesorală	25
§6. Înlăturarea efectelor nedemnității	29
§7. Drept intertemporal	29
Capitolul III. Moștenirea legală	32
<i>Secțiunea 1. Istoric</i>	32
<i>Secțiunea a 2-a. Principiile devoluțiunii succesorală legale</i>	34
§1. Principiul priorității claselor de moștenitori	34
§2. Principiul proximității gradelor de rudenie între moștenitorii din aceeași clasă de moștenire	35
2.1. Regula	35
2.2. Excepții	35
2.2.1. Reprezentarea succesorală	36
2.2.1.1. Justificarea instituției	36

2.2.1.2. Domeniul de aplicare _____	37
2.2.1.3. Condițiile reprezentării succesoriale _____	40
2.2.1.4. Efectele reprezentării succesoriale _____	47
§3. Principiul împărțirii moștenirii pe capete, în părți egale, între moștenitorii din aceeași clasă și având același grad de rudenie _____	50
3.1. Regula _____	50
3.2. Excepții _____	50
3.2.1. Împărțirea moștenirii pe tulpini _____	50
3.2.2. Împărțirea moștenirii pe linii _____	51
<i>Secțiunea a 3-a. Moștenitorii legali</i> _____	51
§1. Clasa descendenților _____	52
§2. Clasa ascendenților privilegiați și colateralilor privilegiați _____	53
§3. Clasa ascendenților ordinari _____	55
§4. Clasa colateralilor ordinari _____	55
§5. Soțul supraviețuitor și drepturile sale succesoriale _____	55
5.1. Calitatea de soț supraviețuitor _____	56
5.2. Dreptul legal de moștenire al soțului supraviețuitor _____	58
5.3. Drepturile speciale ale soțului supraviețuitor _____	60
5.3.1. Dreptul special asupra mobilierului și obiectelor de uz casnic _____	60
5.3.2. Dreptul de abitație al soțului supraviețuitor _____	60
<i>Secțiunea a 4-a. Dreptul comun al desherenței</i> _____	63
§1. Titularul îndreptățit să culeagă moștenirile vacante _____	64
§2. Natura juridică a drepturilor statului asupra moștenirilor vacante _____	64
§3. Specificul dreptului statului, comunei, orașului sau municipiului asupra moștenirilor vacante _____	68
Capitolul IV. Moștenirea testamentară _____	71
<i>Secțiunea 1. Testamentul – regim juridic general</i> _____	71
§1. Definiție _____	71
§2. Istorie _____	73
§3. Caracterele juridice ale testamentului _____	78
§4. Proba testamentului _____	83
§5. Interpretarea testamentului _____	87
<i>Secțiunea a 2-a. Formele testamentului</i> _____	89
§1. Testamentele ordinare _____	90
1.1. Testamentul autentic _____	90
1.2. Testamentul olograf _____	95
1.3. Testamentul mistic _____	101
§2. Testamentele privilegiate _____	103
2.1. Testamentul maritim _____	104

2.2. Testamentul militar _____	105
2.3. Testamentul persoanelor izolate fortuit _____	105
§3. Forme testamentare reziduale _____	106
3.1. Clauzele <i>mortis causa</i> privind sumele de bani depuse la instituțiile de credit _____	106
3.2. Testamentul internațional _____	107
3.3. Formele în care un român, aflat în străinătate, poate dispune <i>mortis causa</i> _____	111
<i>Secțiunea a 3-a. Condițiile de fond ale testamentului</i> _____	112
§1. Capacitatea testamentară _____	112
1.1. Capacitatea de a dispune prin legat _____	113
1.2. Capacitatea de a primi prin legat _____	115
§2. Consimțământul testatorului _____	117
§3. Obiectul testamentului _____	119
§4. Cauza testamentului _____	123
4.1. Realitatea cauzei _____	125
4.2. Liceitatea cauzei _____	126
<i>Secțiunea a 4-a. Ineficacitatea testamentului</i> _____	128
§1. Nulitatea _____	129
§2. Caducitatea _____	129
§3. Revocarea _____	131
3.1. Clasificări _____	132
3.2. Retractarea revocării (art. 1053 C.civ.) _____	134
Capitolul V. Principalele dispoziții testamentare _____	136
<i>Secțiunea 1. Legatul</i> _____	136
§1. Noțiune _____	136
§2. Desemnarea legatarului _____	137
§3. Categoriile de legate _____	139
3.1. Legatul universal _____	140
3.2. Legatul cu titlu universal _____	142
3.3. Legatul cu titlu particular _____	143
3.3.1. Legatul bunului altuia _____	143
3.3.2. Legatul bunului indiviz _____	144
§4. Efectele legatelor _____	144
§5. Ineficacitatea legatelor _____	146
5.1. Nulitatea legatelor _____	146
5.2. Revocarea legatelor _____	146
5.2.1. Revocarea voluntară a legatelor _____	146
5.2.2. Revocarea judecătorească a legatelor _____	149
5.3. Caducitatea legatelor _____	153

5.3.1. Predecesul legatarului _____	153
5.3.2. Incapacitatea legatarului de a primi legatul _____	153
5.3.3. Nedemnitatea legatarului _____	154
5.3.4. Renunțarea la legat _____	154
5.3.5. Decesul legatarului înainte de îndeplinirea condiției suspensive ce afectează legatul, condiția având un caracter pur personal din partea legatarului _____	154
5.3.6. Pieirea totală a bunului ce formează obiectul legatului, independent de voința testatorului _____	155
5.4. Soarta bunurilor care au constituit obiectul unui legat ineficace (art. 1072 C.civ.) _____	157
5.4.1. Legatul conjunctiv și dreptul de acrescământ _____	157
Secțiunea a 2-a. Dezmoștenirea _____	159
§1. Noțiune _____	159
§2. Sediul legal _____	159
§3. Funcții _____	159
§4. Tipuri _____	160
§5. Condițiile dezmoștenirii _____	161
§6. Efectele dezmoștenirii _____	162
§7. Dezmoștenirea-sanctiune _____	166
Secțiunea a 3-a. Execuția testamentară _____	167
§1. Persoana desemnată executor testamentar _____	168
§2. Atribuțiile legale ale executorului _____	169
§3. Încetarea execuției testamentare _____	172
Capitolul VI. Limitări ale dreptului de a dispune <i>mortis causa</i> _____	174
Secțiunea 1. Acte interzise asupra succesiunilor nedeschise _____	175
§1. Pacte asupra succesiunilor viitoare _____	175
1.1. Elemente constitutive _____	176
1.2. Sanctiune _____	179
1.3. Excepții legale _____	180
Secțiunea a 2-a. Partajul de ascendent (art. 1160-1163 C.civ.) _____	181
§1. Istorie _____	182
§2. Forme _____	183
2.1. Donația-partaj _____	183
2.2. Testamentul-partaj _____	186
Secțiunea a 3-a. Substituțiile fideicomisare _____	189
§1. Istorie _____	189
§2. Sediul materiei _____	191
§3. Terminologie _____	191
§4. Natura juridică _____	192

§5. Elemente constitutive _____	193
§6. Efecte juridice _____	197
§7. Ineficacitatea substituției fideicomisare _____	204
§8. Variațiuni pe tema substituției fideicomisare _____	205
8.1. Substituția vulgară _____	205
8.2. Dubla liberalitate concomitentă _____	206
8.3. Dublul legat condiționat _____	206
8.4. Legatul precativ _____	207
8.5. Liberalitatea reziduală (art. 1001-1005 C.civ.) _____	207
<i>Secțiunea a 4-a. Rezerva succesorală _____</i>	<i>209</i>
§1. Istoric și justificare _____	210
§2. Noțiune _____	211
§3. Sediul legal _____	212
§4. Caracterele juridice ale rezervei _____	212
§5. Moștenitorii rezervatari _____	214
5.1. Rezerva descendenților _____	215
5.2. Rezerva ascendenților privilegiați _____	216
5.3. Rezerva succesorală a soțului supraviețuitor _____	220
§6. Cotitatea disponibilă a moștenirii _____	223
6.1. Cotitatea disponibilă specială a moștenirii _____	223
6.1.1. <i>Fundament</i> _____	224
6.1.2. <i>Natură juridică</i> _____	225
6.1.3. <i>Condiții</i> _____	225
6.1.4. <i>Calculul cotității disponibile speciale</i> _____	226
6.1.5. <i>Un rest succesoral. Cui i se cuvine?</i> _____	227
6.1.6. <i>Sancțiunea încălcării cotității disponibile speciale</i> _____	229
<i>Secțiunea a 5-a. Reducțiunea liberalităților excesive _____</i>	<i>230</i>
§1. Stabilirea rezervei și a cotității disponibile _____	230
1.1. Operațiunile necesare stabilirii valorii masei succesorale _____	230
1.2. Evaluarea bunurilor donate _____	231
1.3. Prezumția de donație _____	232
§2. Modul de operare a reducățiunii _____	234
2.1. Cine poate invoca reducățiunea? _____	234
2.2. Cum se înfăptuiește reducățiunea? _____	235
2.2.1. <i>Reducațiunea convențională</i> _____	235
2.2.2. <i>Reducațiunea pe cale de excepție</i> _____	235
2.2.3. <i>Acțiunea în reducățiune</i> _____	236
2.2.3.1. <i>Termenul de exercitare a acțiunii în reducățiune</i> _____	237
2.3. Ordinea reducățiunii liberalităților excesive _____	237
§3. Efectele reducățiunii _____	240

§4. Cazuri speciale de reducere a liberalităților excesive _____	241
<i>Secțiunea a 6-a. Raportul donațiilor</i> _____	242
§1. Noțiune _____	242
§2. Deosebirea față de alte instituții _____	243
§3. Condițiile de existență a obligației de raport _____	244
§4. Modalități de executare a raportului _____	247
4.1. Raportul prin preluare _____	247
4.2. Raportul prin imputație _____	247
4.3. Raportul în bani _____	247
§5. Căi procedurale de realizare a raportului _____	249
<i>Secțiunea a 7-a. Imputarea liberalităților</i> _____	250
§1. Sediul legal _____	251
§2. Liberalități supuse imputării _____	251
§3. Ordinea imputării _____	254
Capitolul VII. Opțiunea succesorală și sezina ereditară _____	256
<i>Secțiunea 1. Opțiunea succesorală</i> _____	256
§1. Dispoziții generale _____	256
1.1. Sediul legal _____	256
1.2. Terminologie _____	257
1.3. Definiție _____	257
1.4. Natură juridică _____	258
1.5. Caractere juridice _____	259
1.6. Termenul de exercitare _____	264
1.7. Exercițiul dreptului de opțiune succesorală _____	266
1.8. Ineficacitatea actului de opțiune succesorală _____	271
§2. Acceptarea moștenirii _____	273
2.1. Termenul acceptării moștenirii _____	274
2.2. Efectele acceptării moștenirii _____	275
2.3. Formele acceptării moștenirii _____	275
2.3.1. <i>Acceptarea voluntară</i> _____	276
2.3.1.1. <i>Acceptarea expresă</i> _____	276
2.3.1.2. <i>Acceptarea tacită</i> _____	277
2.3.2. <i>Acceptarea forțată</i> _____	281
§3. Renunțarea la moștenire _____	284
3.1. Termenul renunțării _____	286
3.2. Efectele renunțării la succesiune _____	287
3.3. Formele renunțării _____	289
3.4. Ineficiența renunțării _____	290
<i>Secțiunea a 2-a. Sezina ereditară</i> _____	291

§1. Sediul legal	292
§2. Definiție	292
§3. Terminologie	293
§4. Istorie	294
§5. Subiecții sezei	295
§6. Mijloacele de însezinare	296
§7. Caractere juridice	297
§8. Efectele sezei	298
§9. Utilitatea practică a sezei	299
Capitolul VIII. Obiectul transmisiunii succesorală	302
<i>Secțiunea 1. Activul succesoral</i>	<i>302</i>
§1. Vecinătăți	302
§2. Sediul legal	303
§3. Cine sunt coindivizarii?	303
§4. Obiectul indiviziunii succesorală	304
§5. Regimul juridic al indiviziunii succesorală	306
5.1. Regimul juridic al actelor de conservare, de administrare și de dispoziție	306
5.2. Prerogativele coindivizarilor	307
<i>Secțiunea a 2-a. Partajul succesoral</i>	<i>308</i>
§1. Sediul legal	309
§2. Obiectul partajului succesoral	309
§3. Cine poate solicita partajul succesoral?	310
§4. Când se poate solicita partajul succesoral?	311
§5. Condițiile de validitate ale partajului	312
§6. Felurile partajului	313
§7. Efectele partajului	315
7.1. Efectul constitutiv al partajului	315
7.2. Obligația de garanție	316
§8. Desființarea partajului	317
§9. Drepturile creditorului cu privire la împărțeală	317
<i>Secțiunea a 3-a. Pasivul succesoral</i>	<i>318</i>
§1. Conținutul pasivului succesoral	318
1.1. Cine suportă pasivul succesoral?	321
1.2. Obligația moștenitorilor de suportare a pasivului succesoral. Limitele acesteia	321
1.2.1. Obligația moștenitorului de a plăti pasivul succesoral în limita activului moștenit	322
1.2.2. Regula divizării de drept a pasivului succesoral. Excepții	326

§2. Concursul creditorilor în materie succesorală _____	328
2.1. Concursul între creditorii succesoralii _____	328
2.2. Concursul dintre creditorii succesoralii și creditorii personali ai moștenitorilor _____	329
2.3. Concursul dintre beneficiarii unui legat cu titlu particular al cărui obiect sunt bunuri de gen și ceilalți creditori _____	332
§3. Contribuția moștenitorilor la plata pasivului succesoral _____	334
§4. Aspecte procedurale privind valorificarea drepturilor împotriva unei succesiuni _____	335
4.1. Opțiunile creditorilor în lipsa unui titlu executoriu _____	335
4.1.1. <i>Continuarea procesului cu moștenitorii</i> _____	335
4.1.2. <i>Acțiunea judiciară împotriva moștenirii</i> _____	337
4.1.3. <i>Acțiunea împotriva moștenitorilor</i> _____	338
4.2. Opțiunile creditorilor succesoralii având un titlu executoriu împotriva lui <i>de cuius</i> _____	338
§5. Raportul datoriilor _____	341
5.1. Sediul legal _____	341
5.2. Raportul datoriilor și raportul donațiilor. Diferențieri _____	342
5.3. Condițiile raportului datoriilor _____	342
5.4. Efectele raportului datoriilor _____	344

Capitolul IX. Aspecte procedurale și probatorii _____ 346

<i>Secțiunea 1. Procedura succesorală notarială</i> _____	346
§1. Definiție _____	347
§2. Sediul legal _____	347
§3. Caractere juridice _____	348
§4. Competență _____	349
§5. Desfășurarea procedurii _____	350
§6. Soluții notariale și acte procedurale _____	352
6.1. Certificatul de moștenitor _____	354
6.1.1. <i>Sediul materiei</i> _____	354
6.1.2. <i>Terminologie</i> _____	354
6.1.3. <i>Data eliberării</i> _____	355
6.1.4. <i>Natura juridică</i> _____	355
6.1.5. <i>Acțiunea în anulare (art. 1134 C.civ.; art. 118)</i> _____	358
6.1.6. <i>Funcțiile succesoriale ale certificatului de moștenitor</i> _____	360
<i>Secțiunea a 2-a. Petiția de ereditate</i> _____	361
§1. Istoric _____	362
§2. Definiție _____	363
§3. Sediul materiei _____	363
§4. Natura juridică _____	363

---

§5. Vecinătăți _____	364
§6. Condiții de admisibilitate _____	365
§7. Efecte _____	366
<i>Secțiunea a 3-a. Elemente de drept internațional privat</i> _____	371
§1. Norme conflictuale române _____	372
§2. Norme conflictuale europene _____	374
2.1. Mecanismul de stabilire a legii aplicabile _____	375
2.2. Certificatul european de moștenitor _____	375
Bibliografie _____	377
Listă de abrevieri _____	383